

Til Finanskomiteen, Stortinget

Høringsinnspill RNB 2026 Prop. 95 LS og 96S

Regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett skal strengt tatt kun være en revidering, og ikke en stasjon for mange nye tiltak. Norsk Industri merker seg at skatteinngangen øker blant annet som følge av økte priser. Det gjør at oljepengebruken går marginalt ned.

Med fremleggelsen av RNB er 2026-budsjettet fortsatt ekspansivt. Renten ligger på et høyt nivå, prisstigningen er fortsatt høy i forhold til Norges Banks inflasjonsmål og et høyt utgiftsnivå legger ikke til rette for å få styringsrenten ned.

Norge har en høy andel av BNP i offentlig sektor. Budsjettoplegget i RNB 2026 vil heller ikke bidra til å redusere andelen.

Under er Norsk Industris merknader til hvert departementsområde.

Finansdepartementet

CO₂-avgift på bruk av naturgass og propan (LGP) til kjemisk reduksjon, mv. CO₂-avgift (Kap. 5543, post 70)

Norsk Industri merker seg at regjeringen utsetter innføringen av CO₂-avgift på bruk av naturgass og propan til metallurgi, kjemisk reduksjon og elektrolyse ikke-kvotepiktige virksomheter ut året, men at regjeringen til gjengjeld presiserer at avgiften vil komme fra 1. januar 2027. Norsk Industri vil påpeke at regjeringens påstand om at dette vil gi bedriftene mer tid til å tilpasse seg er upresist, ettersom disse bedriftene ikke har noe alternativ til naturgass og propan for å få høy nok temperaturøkning i produksjonen. Elektrisitet er ikke et alternativ og biogass er ikke tilgjengelig i de volumene som er nødvendig. Bedriftene har p.t. ikke muligheter til å foreta investeringer for å unngå avgiften. En CO₂-avgift for denne sektoren vil, slik situasjonen er i dag, kun bli en ren provenyavgift som kraftig øker sannsynligheten for karbonlekkasje.

Vi registrerer at Finansdepartementet skriver at disse industrivirkosighetene uansett vil pålegges en utslippspris fra 1. januar 2028, som følge av innføringen av EUs nye kvotesystem (ETS2). Norsk Industri vil undersøke dette nærmere. I alle tilfeller gjør vi Stortinget oppmerksom på at en særnorsk CO₂-avgift ikke er økonomisk bærekraftig for industribedriftene som rammes. Vi fraråder derfor innføring av avgiften, i hvert fall inntil tilsvarende utslippsprising evt. innføres i våre konkurrentland.

Hvilke bedrifter rammes og hvordan rammes bedriftene

Ikke-kvotepiktige bedrifter innen kjemisk reduksjon, mv. spenner fra bitte små glassblåsere rundt om i distriktene til flere eksportindustribedrifter. Eksempler på industri som kan rammes er porselensprodusenten Figgjo i Sandnes, bildelprodusenten Benteler på Raufoss, metallprodusenten Speira i Romsdal, gjenvinningsbedriften Metallco Aluminium på Raufoss og det grafiske trykkeriet Ålgård Offset i Sandnes.

EUs energiskattedirektiv og status i andre EU-land

Norsk Industri er ikke kjent med at våre konkurrentland i Europa har innført tilsvarende avgift på bruk av naturgass eller propan til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, samt metallurgiske og mineralogiske prosesser. Det er et unntak for denne typen industri i EUs

energiskattedirektiv, art. 2-4. Det skyldes at prosessene det er snakk benyttes i svært konkurranseutsatt industri.

Om formålet med CO₂-avgiften og behovet for en mer presis begrunnelse som gir mulighet for differensiering

Norsk Industri viser til Prop. 95 LS, der det fremgår at enkelte avgiftsreduksjoner og unntak i CO₂-avgiften «ikkje kan forklårast ut frå føremålet eller logikken i avgifta», og at slik selektiv støtte derfor «høgst sannsynleg [er] i strid med statsstøtteregelverket». Departementets argumentasjon kan tyde på at formålet med CO₂-avgiften er formulert for snevert, og ikke tilstrekkelig reflekterer hvordan avgiften faktisk virker i ulike deler av økonomien.

Dagens formål – å bidra til kostnadseffektive utslippsreduksjoner – er riktig som utgangspunkt, men bygger implisitt på forutsetninger som ikke alltid er oppfylt i praksis. Dette gjelder særlig i sektorer med:

- begrensede teknologiske alternativer,
- prosessutslipp som er vanskelig å redusere på kort sikt,
- sterk internasjonal konkurranse og risiko for karbonlekkasje, og
- anvendelser der avgiften i liten grad påvirker atferd.

I slike tilfeller vil en ensartet CO₂-prising ikke nødvendigvis gi reelle eller kostnadseffektive utslippsreduksjoner, og kan i stedet føre til redusert produksjon i Norge uten tilsvarende reduksjon i globale utslipp.

Dette er særlig relevant for industribedrifter utenfor kvotesystemet som benytter LPG og naturgass til elektrolyse, metallurgiske prosesser og kjemisk reduksjon. For disse anvendelsene er utslippene i stor grad knyttet til grunnleggende prosesskjemi, og det finnes i dag få eller ingen kommersielt modne alternativer. I slike tilfeller vil CO₂-avgiften i begrenset grad påvirke utslippene, men i større grad virke som en ren kostnadsøkning.

På denne bakgrunn mener Norsk Industri at det bør vurderes om formålet med CO₂-avgiften bør presiseres slik at det i større grad reflekterer faktisk virkning og samfunnsøkonomisk effektivitet. En mulig formulering kan være:

«CO₂-avgiften på mineralske produkter skal bidra til kostnadseffektive reduksjoner i utslipp av klimagasser. Avgiften skal utformes slik at den gir effektive og treffsikre utslippsinsentiver, samtidig som det tas hensyn til risiko for karbonlekkasje, internasjonal konkurranse og sektorer eller anvendelser der det foreligger begrensede teknologiske alternativer eller særskilte prosessutslipp.»

En slik presisering vil etter vårt syn bedre reflektere avgiftens reelle virkemåte, og i større grad kunne begrunne eksisterende differensieringer innenfor avgiftens «indre logikk». Dette er også i tråd med utviklingen i EUs regelverk, der hensyn til karbonlekkasje og sektors omstillingsmuligheter tillegges vekt i utformingen av klimavirkemidler.

En tydeligere og mer helhetlig formulering av formålet med CO₂-avgiften kan etter vårt syn gi et mer korrekt bilde av avgiftens virkning i ulike sektorer, styrke den faglige begrunnelsen for nødvendige tilpasninger, og redusere risikoen for at slike tilpasninger anses som ulovlig statsstøtte.

Energidepartementet

NORWEP (Kap. 1140, post 70)

Norsk Industri er fornøyd med at det foreslås å videreføre satsingen på NORWEP for å hjelpe norsk eksportindustri til å vokse internasjonalt innen havvind og lavutslipps offshoreteknologi. 20 mill. kroner i tillegg til de 25 mill. kronene som kom i ny saldering av statsbudsjettet 2025 gjør at NORWEP kan videreføre sin virksomhet gjennom 2026.

NORWEP har i en årrekke vært en avgjørende aktør for å styrke norsk energinæring og eksport av norske teknologiløsninger. De siste årene har NORWEP gjort en ekstra stor innsats mot de nye grønne næringene som havvind, CCS og hydrogen hvor det er et stort potensial for internasjonal vekst i et voksende marked. Det har vært spesielt viktig å fokusere på omstilling og videreutvikling av leverandør-industrien over i nye grønne næringer.

NORWEP er en stiftelse som ble initiert i 1997 av det offentlige, industrien og organisasjonene i næringslivet. Fra myndighetene var Energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet stiftere. NORWEP har i dag over 350 partnere (medlemsbedrifter), 35 ansatte og 20 rådgivere i utvalgte regioner og land. NORWEP er et spleiselag mellom staten og næringslivet. Statens bidrag brukes på omstilling og grønne verdikjeder, og det er SMB som drar nytte av den offentlige medfinansieringen.

Det private bidraget er i stor grad basert på "dugnadsånd" fra de større selskapene, som kommer de mindre selskapene til gode. Den foreslåtte bevilgningen fra regjeringen på 45 mill. kroner ble uheldigvis kuttet i forhandlingene om statsbudsjettet 2026, og Norsk Industri anmoder Stortinget sterkt om å støtte den foreslåtte bevilgningen, og gjerne bidra til sikkerhet rundt at en tilstrekkelig bevilgning til NORWEP også videreføres i 2027.

Mer om NORWEP

NORWEP har i en årrekke vært en avgjørende aktør for å styrke norsk energinæring og eksport av norske teknologiløsninger. De siste årene har NORWEP gjort en ekstra stor innsats mot de nye grønne næringene som havvind, CCS og hydrogen hvor det er et stort potensial for internasjonal vekst i et voksende marked. Det har vært spesielt viktig å fokusere på omstilling og videreutvikling av leverandør-industrien over i nye grønne næringer.

Nå som aktiviteten på norsk sokkel faller raskt i årene fremover og havvindutbygging på sokkelen tar tid, er det avgjørende med en offensiv satsing på eksport til det internasjonale markedet for å opprettholde sysselsetting og verdiskaping i leverandørindustrien. Det er spesielt SMB-bedriftene, som sysselsetter mange over hele landet, hvor NORWEPs målrettede arbeid mot konkrete prosjekter og kunder har vært og er svært viktig.

NORWEP er sentral i å omstille kompetanse fra petroleumssektoren til fornybar energi, og organisasjonens veiledning til posisjonering bidrar til at norske leverandører vinner markedsandeler. NORWEP skaper møteplasser, gir råd og markedsinnsikt, og tilgjengeliggjør digitale løsninger som særlig styrker små og mellomstore bedrifters (SMB) muligheter.

Næringsdepartementet

Eksportsatsing (Kap. 960, post 70)

I den geopolitisk urolige tiden Norge lever i er det viktig å bredde ut eksporten. Sektorsatsingene på eksport ble kuttet i statsbudsjettet for 2026, og til sammen har denne eksportsatsingen blitt vesentlig svakere over perioden.

Nasjonalt Eksportråds utarbeidet et forslag med forskjellige aktiviteter innen de eksportrettede næringene med følgende forslag til bevilgninger i mill. kroner: Havvind (80),

Grønn maritim (50), Vareproduksjon og design (50), Helseindustri (50) og Vareproduserende industri (50).

Norsk Industri har foreslått å videreføre satsingen på disse sektorene, og anmoder Stortinget om å be regjeringen styrke eksportsatsingen i neste års budsjett.

Forsvarsdepartementet

Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (Deksa) (Kap. 105, post 1)

Regjeringen å øke bevilgningene til Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (Deksa) med 4,3 millioner kroner i revidert nasjonalbudsjett. Dette er en styrkning Norsk Industri har etterlyst. Norsk Industri forutsetter at bevilgningen vil bidra til å få ned saksbehandlingstiden og styrke veiledningstjenestene til næringsliv og forskningsmiljøer, og merker seg at regjeringen skriver at bevilgningen er forventet å gi gode effekter allerede i år.

Norges deltakelse i EUs Program for europeisk forsvarsindustri (EDIP)

Norsk Industri merker seg at regjeringen varsler at Norge blir en del av EUs nye program for europeisk forsvarsindustri, EDIP. Det anslagsvise bidraget er om lag 29 mill. euro for å støtte EUs satsing på europeisk og ukrainsk forsvarsindustri. Totalrammen i EDIP er 1,5 mrd. euro i perioden 2026-2028. Pengene i EDIP skal gå til industri og myndigheter for å styrke den norske, europeiske og ukrainske forsvarsindustribasen.

Fjerne begrensningen i Nansen-midlene

Norsk Industri mener det er viktig at norske industribedrifter får mulighet til å levere utstyr til Ukraina der norske leverandører er best, og at de ikke utestenges fra bevilgninger, slik vi ser med 50 mrd. kroner innenfor Nansen-fondet i 2026. Norsk Industri ber Stortinget i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2026 sørge for å oppheve utestengelsen av norske industribedrifter fra midlene i Nansen-fondet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Redusert saksbehandlingstid for sykepenges i NAV (Kap. 605, post 1)

I frontfagsoppgjøret ble partene enige om at arbeidsgiver fremover skal forskuttere sykepenges for de første fire månedene, det samme er blitt avtalt i flere av de andre tariffoppgjørene.

Regjeringen ønsker å iverksette tiltak for å redusere saksbehandlingstiden for arbeidsgivernes refusjonskrav knyttet til sykepengeutbetalinger og foreslår i den forbindelse å øke bevilgningen til Arbeid- og velferdsetaten med 20.mill. kroner i 2026. Regjeringen foreslår også å utvide fristen til arbeidsgiverne for å fremme krav om refusjon til Arbeids- og velferdsetaten til seks måneder.

Norsk Industri støtter regjeringens forslag tiltak da det kan bidra til mer forutsigbarhet og kortere ventetid for både arbeidsgiver og arbeidstaker.

Vennlig hilsen

Jørgen Næsje

Leder, seksjon for Industripolitikk
Norsk Industri